

Ο Κώστας Κολυβάς (Μπερδεμπές), ο μπάρμπα Κώστας, γεννήθηκε το 1920 στον οικισμό Κολυβάτα Αλεξάνδρου. Ήταν το πρώτο από τα τρία παιδιά μιας φτωχής αγροτοκτηνοτροφικής οικογένειας. Έρχεται για πρώτη φορά σε επαφή με το κίνημα το 1942. Σημαντικό ρόλο σ' αυτό έπαιξε ο θρυλικός Λευκαδίτης κομμουνιστής Σταθιός (Στάθης Ζαβιτσάνος).

Ο Σταθιός που ήταν εξόριστος στη Φολέγανδρο, είχε καταφέρει, με τη σύγχυση που επικράτησε κατά το σπάσιμο του αλβανικού μετώπου, να δραπετεύσει και να έρθει στη Λευκάδα το Μάη του 1941. Ήταν παράνομος και κρυβόταν μέσα στην πόλη και στα χωριά. «Ύστερα από τις επαφές που είχε, σχημάτισε τη γνώμη ότι πρώτα έμπαινε καθήκον να οργανωθεί το ΚΚ και να οπλιστεί με ιδεολογικό και εθνικό πρόγραμμα. Δεύτερος σκοπός ήταν το άπλωμα της επιρροής του Κόμματος σ' όλα τα στρώματα του λαού και η καθοδήγησή του και ενότητά του σ' ένα εθνικό μέτωπο. Είχε τη σωστή άποψη, ότι χωρίς ένα γερά οργανωμένο κόμμα, δεν θα μπορούσε να προκόψει ο εθνικός αγώνας...», αναφέρει για τον ερχομό του Σταθιού στη Λευκάδα ο Ζώης Κουτσαύτης στο βιβλίο του «Η Εθνική Αντίσταση στη Λευκάδα (Ιταλική και Γερμανική Κατοχή)».

Έτσι λοιπόν ο Σταθιός συναντά και τον μπάρμπα Κώστα το Μάρτη του 1942. Του προτείνει να οργανωθεί στο ΕΑΜ (Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο) που είχε ήδη ιδρυθεί από τα τέλη του 1941 και είχε πυρήνες σε πολλά χωριά. Τον στέλνει στον υπεύθυνο του ΕΑΜ στα Κολυβάτα, που ήταν ο Γιώργος Κατσαρός (Καραγιάννης), ο οποίος πιάστηκε αργότερα, το Φλεβάρη του 1944, στις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις των Γερμανών στη Λευκάδα, μετά από μπλόκο στο χωριό του και εκτελέστηκε την Μεγάλη Παρασκευή του '44 μαζί με 119 άλλους Έλληνες πατριώτες στο Αγρίνιο.

Στην αρχή εκτελούσε χρέη συνδέσμου της ΕΑΜικής οργάνωσης. Μία από τις πρώτες του αποστολές ήταν να πάει στην Καρυά για να βρει τον Λευτέρη τον Γλένη, με την προφορική εντολή «να στείλει τα βιβλία στην Νικιάνα». Αργότερα θα καταλάβαινε ο μπάρμπα Κώστας, ότι «τα βιβλία» ήταν στην πραγματικότητα οι αντάρτες, που έπρεπε να φύγουν σε κάποια αποστολή. Μια άλλη φορά πηγαίνοντας με γραπτό σημείωμα στην Κατούνα να συναντήσει το Γιώργο το Λογοθέτη παραλίγο να πέσει πάνω στους Ιταλούς που είχαν καταλάβει το νησί από την 1η του Μάη του 1941.

Χρονικά κάπου εκεί μπαίνει και στο Κόμμα, το ΚΚΕ. Στα γεγονότα της Βαυκερής – Εγκλουβής στα τέλη Ιούλη του 1943, που καθοδηγούσε το κομματικό Γραφείο και ο εφεδρικός ΕΛΑΣ και όπου οι Ιταλοί καραμπινιέροι του Γκρόσι αναγκάστηκαν να συνθηκολογήσουν, ήταν στον εφεδρικό ΕΛΑΣ Αλεξάνδρου που έτρεξε για ενίσχυση, χωρίς όμως να χρειαστεί να επέμβει, μετά την συνθηκολόγηση των Ιταλών.

Κάνει προσπάθειες να περάσει μαζί με τον Γιώργο Κολυβά (Κολονέλο) στον μόνιμο ΕΛΑΣ, όπου βρίσκονταν τότε και πολύ άλλοι Λευκαδίτες, αλλά δεν έγινε τελικά κατορθωτό.

Πριν από τη Μάχη της Λευκάδας βρισκόταν με τον εφεδρικό ΕΛΑΣ για κάνα μήνα στον Αη Δονάτο, στην Εγκλουβή. «Σκότωναν τα στελέχη μας» λέει ο μπάρμπα Κώστας, η μάχη έγινε «για να αφοπλιστούν» οι Ράλληδες. Είναι γεγονός ότι αυτό συνέβαινε και ακόμη ότι, ιδιαίτερα τα κοντινά ΕΑΜοκρατούμενα χωριά, Εγκλουβή, Βαυκερή, Αλέξανδρος, Πλατύστομα μαστίζονταν κυριολεκτικά από τις επιδρομές, το πλιάτσικο, τις απειλές και τις ενοχλήσεις των «οπλρχηγών» της Δεξιάς με αποτέλεσμα οι ντόπιοι να μην μπορούν να καλλιεργήσουν την περιουσία τους, ούτε να μαζέψουν τη σοδειά.

«Η μάχη έλεγαν ότι θα γίνει», λέει ο μπάρμπα Κώστας, και ότι δεν θα πρέπει κανείς να προβεί σε αντίποινα στα χωριά που θα μπαίναμε. «Κοντεύουν οι μέρες... ψιθυρίζονταν. Αυτοί βρίσκονταν απέναντι από τον Αη Δονάτο και έριχναν που και που καμιά τουφεκιά. Το πρωί, στις 16 Ιούνη του '44 έγινε η επιχείρηση. Τους βγάλαμε... Μπήκαμε στον Αη Λιο. Εγώ δεν μπήκα. Είμαστε σε άλλη ομάδα 28-30 άτομα. Οι περισσότεροι ήταν Κεφαλονίτες που είχαν έρθει με τον καπετάν Φουρτούνα και ένας από το Θιάκι, ο Γιώργος Κουτσουβέλης. Στην ομάδα μου ντόπιοι ήταν ο δάσκαλος Χρήστος Βλάχος, η Τζαβέλαινα, ο άντρας της (Τζαβέλας) και ο Σταυράκης (Σταύρος Βρεττός) -συχωριανός μου από τα Κολουβάτα- που σκότωσαν αργότερα μετά τη μάχη οι συνεργάτες των Γερμανών. Μας έδωσαν έναν ντόπιο σύνδεσμο, Αηλιώτη, για να μας πάει κοντά και να τους βγάλουμε. Μας πρόδωσε όμως, έφυγε τη νύχτα, και τους είπε που βρισκόμαστε. Δεχτήκαμε επίθεση. Άρχισαν να χτυπάνε και οι Γερμανοί, που τους κάλεσαν σε βοήθεια, με τους όλμους. Οι περισσότεροι διαλύθηκαν. Μείναμε εγώ, ο Γιώργος Κουτσουβέλης που κρατούσε το οπλοπολυβόλο, η Τζαβέλαινα με τον άντρα της και ο Χρήστος Βλάχος. Ο Γιώργος που είχε το οπλοπολυβόλο δεν μπόρεσε να το χρησιμοποιήσει, έπαθε εμπλοκή και αχρηστεύτηκε, το πέταξε. Τους κρατούσαμε με τα λιανοτούφεκα...»

Εκεί τραυματίστηκε σοβαρά στο χέρι ο μπάρμπα Κώστας. Το έδεσε πρόχειρα με μια πετσέτα. Τον βοήθησε και ο Γιώργος, ο Θιακός. Οι άλλοι είχαν σκορπίσει στον πανικό που ακολούθησε. Έχανε πολύ αίμα. Βγήκε με τα χίλια ζόρια στον Αη Δονάτο. Εκεί ήταν ο γιατρός ο Γληγόρης με κάποιους άλλους τραυματίες (τον Σεραφείμ και έναν Κεφαλονίτη). Τους άλλους τραυματίες που ξέμειναν τους έσφαξαν όλους. Τον περνάν στο Δρυμώνα. Πάνω σε μια σκάλα τον κατέβασαν στην παραλία στο Καλαμίτσι μήπως μπορέσουν να φύγουν για Κεφαλονιά. Οι Γερμανοί είχαν κλείσει με καΐκια το νησί. Η φυγή ήταν αδύνατη. Φεύγουν για τον Άγιο Νικήτα και τους πάνε σε ένα σχολειό που χτιζόταν. Οι Γερμανοί μπαίνουν στο χωριό. Τον παίρνουν και τον αφήνουν μέσα σε ένα αμπέλι... Διψούσε... μια γριούλα που περνούσε από κει του πετάει ένα κομμάτι ψωμί. Όταν έφυγαν οι Γερμανοί ήρθαν από το χωριό του και τον πήραν.

Στη συνέχεια ταλαιπωρήθηκε αρκετά με τον τραυματισμό του χεριού του. Δεν στεκότανε, πήγαινε εδώ κι εκεί, από μια πέτσα κρεμότανε, είχε πάθει ζημιά το κόκαλο. Από τη Λευκάδα πηγαίνει στη Βόνιτσα όπου ήταν ένα

αναρρωτήριο του μόνιμου ΕΛΑΣ. Δεν το δεχθήκανε λόγω της σοβαρότητας του τραυματισμού του. Τον στείλανε στη Λεπενού, όπου έκατσε κάνα μήνα και μετά πήγε στο Αγρίνιο.

Αργότερα, ο τραυματισμός αυτός θα αποτελέσει σημαντικό παράγοντα για τον καπετάν Γιαννούλη να μην τον πάρει στην ομάδα του, που είχε συγκροτήσει με τους ένοπλους καταδιωκόμενους αγωνιστές της Λευκάδας, όταν πέρασε από το χωριό του, τα Κολυβάτα. Ο μπάρμπα Κώστας του προτείνει να πάει σαν σύνδεσμος. Ο θρυλικός καπετάνιος της Λευκάδας, ο Πάνος Γιαννούλης, δεν τον δέχτηκε, ήθελε ετοιμοπόλεμους, άντρες που να μπορούν να κρατούν τουφέκι. Δύσκολοι βλέπετε οι καιροί.

Μετά τη συμφωνία της Βάρκιζας και εξαιτίας της τρομοκρατίας και των διωγμών σε βάρος των αγωνιστών που συμμετείχαν στο ΕΑΜικό κίνημα ο Γιαννούλης αναγκάζεται να ξαναβγεί στην παρανομία. Συγκροτεί και πάλι μαζί με μερικούς ακόμη διωκόμενους συντρόφους του ομάδα παράνομων αγωνιστών που μεγαλώνει με τον καιρό και το 1947 είναι μια αξιόλογη μονάδα του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας (ΔΣΕ) στη Λευκάδα. Την περίοδο 1946-1947 ιδρύεται το Αρχηγείο Ξηρομέρου – Λευκάδας του ΔΣΕ με αρχηγό τον ίδιο.

Στις αρχές του 1947 το μεγαλύτερο τμήμα της ομάδας του Γιαννούλη περνά στο Ξηρόμερο, κατόπιν εντολής του Γενικού Αρχηγείου του Δημοκρατικού Στρατού, με σκοπό τη δημιουργία αντάρτικου κινήματος στην περιοχή. Το τμήμα Γιαννούλη ενώθηκε με μια μικρή ομάδα που βρίσκονταν εκεί. Οι αντάρτες έχουν να αντιμετωπίσουν απαρχής ισχυρές δυνάμεις του κυβερνητικού στρατού ΜΑΥδες και χωροφύλακες. Κοντά στο χωριό Παλιάμπελα συγκρούονται με τις δυνάμεις αυτές, όπου συλλαμβάνεται αιχμάλωτος ο σύνδεσμος τους με το Γενικό Αρχηγείο του ΔΣΕ, ο οποίος υποκύπτοντας στα βασανιστήρια αποκαλύπτει στον εχθρό όλο το σχέδιο δράσης των ανταρτών. Οι αντάρτες υποχρεώνονται να χωριστούν σε μικρές ομάδες, από τις οποίες η μία ξαναπέρασε στη Λευκάδα, ενώ οι άλλες παρέμειναν στην Ακαρνανία. Μια από αυτές υπό τον Γιαννούλη, στην προσπάθειά της να αποφύγει ένα κυβερνητικό απόσπασμα, έφτασε στο Άκτιο (Πούντα) και πρόβαλε άμυνα μέχρι τέλους. Ο Γιαννούλης έχασε τη ζωή του στην τελική προσπάθεια να διαφύγει με καϊκι. Μαζί του ήταν τότε οι συγχωριανοί του μπάρμπα Κώστα -Αλεξανδρίτες- Τάσος Μανωλίτσης (τραυματίστηκε, στο μηρό του δεξιού ποδιού του όπου σφηνώθηκαν δύο δεσμίδες με 38 σφαίρες) και ο ανιψιός του Γιώργος Μανωλίτσης, που αιχμαλωτίστηκαν. Το τμήμα αποδεκατίστηκε. Μαζί με τον Γιαννούλη πέρασαν στην ιστορία και οι συναγωνιστές του, που τα κεφάλια τους κρεμάστηκαν στο Πεντοφάναρο της Λευκάδας για να τρομοκρατηθεί ο κόσμος. Αυτά ήταν τα κεφάλια του δασκαλού Θερμού, Παπαδόπουλου Ζώη, του Μίνου Κώστα, Κοντογιώργη Γιάννη, Ζακυνθινού Κώστα, του Αλεξανδρίτη Μανωλίτη Τάσου του Θωμά και του Παπλαγιάννη Νίκου. Το λαϊκό κίνημα του νησιού θα πρέπει κάποτε να βάλει στις προτεραιότητές του την ανέγερση

ενός μνημείου για τους ηρωικούς νεκρούς του ΔΣΕ.

Να πως περιγράφει σε γραπτό του ο Τάσος Μανωλίτσης τις τελευταίες στιγμές με τον καπετάνιο Πάνο Γιαννούλη μετά τη μάχη στην Πούντα όπου και διαλύθηκε η ομάδα τους:

«... Στην προσπάθειά μας να αποφύγουμε τους διώκτες μας ο Πάνος Γιαννούλης, εγώ και ο ανιψιός μου ο Γιώργος πέσαμε στη θάλασσα έχοντας τον Γιώργο πάνω σε μια σχεδία από καλάμια, επειδή δεν ήξερε μπάνιο. Μετά από 17 ώρες, κι ενώ παρά λίγο να πνιγούμε, πέσαμε πάνω σε κυβερνητικά αποσπάσματα. Στην άνιση συμπλοκή που ακολούθησε σκοτώθηκε ο Πάνος Γιαννούλης, εγώ τραυματίστηκα και μαζί με τον ανιψιό μου Γιώργο πιαστήκαμε αιχμάλωτοι...»

Με τη διάλυση των κομματικών οργανώσεων ο μπάρμπα Κώστας περνάει στην ΕΔΑ μαζί με άλλους συχωριανούς του και συμμετέχει σε όλες τις εκδηλώσεις, συγκεντρώσεις και πορείες Ειρήνης της εποχής εκείνης. Στις 14 Μάη 1964 ανεβαίνει στην Αθήνα, και εκπροσωπεί την Λευκάδα μαζί με άλλους Λευκαδίτες που έμεναν εκεί, στη δεύτερη μεγάλη Μαραθώνα πορεία από τον Τύμβο του Μαραθώνα στο Πεδίον του Αρεως, που είχε γίνει με τη συμμετοχή πολλών χιλιάδων φίλων της ειρήνης.

Την εποχή εκείνη διατηρούσε ένα μικρό μπακάλικο στα Κολυβάτα. Για τη δράση του δέχονταν καθημερινά τα αστυνομικά όργανα, τους χωροφύλακες που είχαν την έδρα τους στο γειτονικό οικισμό, τον Αλέξανδρο. Έλεφταν βροχή οι μηνύσεις.

Στη δικτατορία του '67 οι συνταγματάρχες τον θυμήθηκαν. Πλούσια τα στοιχεία στον φάκελό του. Τον πιάσανε στους Σκάρους, στις 29 Απρίλη του '67, όπου έβροσκε τα γίδια. Ο σταθμάρχης του αστυνομικού τμήματος μαζί με έναν χωροφύλακα και δύο συχωριανούς του ΤΕΑτζήδες (από τον Αλέξανδρο). Αποτελούσε απειλή για το καθεστώς. Ανέβηκαν μέχρι το βουνό. Τον διέταξαν να πετάξει ένα τσεκουράκι που είχε μαζί του για τις ανάγκες των ζώων, τον έδεσαν και τον πήγαν στον αστυνομικό σταθμό του Αλεξάνδρου και από εκεί στην Καρυά. Δεν τον πέρασαν από το χωριό του, από μονοπάτια πήγαιναν, ούτε τον άφησαν να πάει μέχρι το σπίτι για ν' αλλάξει ρούχα, παρά τις παρακλήσεις του. Έτρεχε μετά η θειά Θοδώρα, η γυναίκα του, να του πάει μια αλλαξιά ρούχα.

Φορτώθηκε μαζί με δεκάδες άλλους Λευκαδίτες αγωνιστές σε ένα οχηματαγωγό, που μετά από πολλές στάσεις τους έβγαλε στα Γιούρα. Είχε πιάσει Μάης και έκατσε μέχρι τον Σεπτέμβρη στα Γιούρα. Μετά στο Λακί Λέρου. Έκατσε στα ξερονήσια κοντά τρία χρόνια. Απολύθηκε με τους τελευταίους στις 24 Ιούνη του '70.

Στο Λακί Λέρου τον βρίσκει η διάσπαση του Κόμματος το 1968, όπου ο μπάρμπα Κώστας παίρνει καθαρά θέση με την 12 Ολομέλεια της ΚΕ του

ΚΚΕ, διαχωρίζοντας τη στάση του, μαζί με την συντριπτική πλειοψηφία των άλλων εξόριστων, από την αναθεωρητική ομάδα. Πάνω από 90% έδωσαν οι εκλογές στο στρατόπεδο. Ήταν ο Κώστας ένας από τους 905 εξόριστους που υπέγραψε την ιστορική επιστολή διαμαρτυρίας προς το Κομμουνιστικό Κόμμα Ρουμανίας για την βοήθεια που παρείχαν στη διασπαστική ομάδα. Η στάση των συντρόφων στο Λακί Λέρου ήταν αποφασιστικής σημασίας για την πορεία του ΚΚΕ και του λαϊκού κινήματος.

Εκεί ήταν που μπήκαν και οι βάσεις για το στήσιμο της πρώτης μετά το 1958 παράνομης Κομματικής Οργάνωσης στην Λευκάδα. Η σύνδεση έγινε, όντας εξόριστοι ακόμη, από τον παπά Στάθη (Κτενά) και τον Γιώργο Βρεττό (Τσιρίμπα) που έφυγε πρόσφατα από τη ζωή.

Το στήσιμο της παράνομης οργάνωσης έγινε το 1971 και συμμετείχαν όσοι εξόριστοι υπεράσπισαν το κόμμα μετά τη διάσπαση. Αυτοί ήταν οι: παπά Στάθης, Γιώργος Βρεττός, Φάνης Λογοθέτης, Στάθης Καράμπαλης, Νίκος Καρελής, Αντώνης Μήτσουρας και ο μπάρμπα Κώστας.

Με την πτώση της χούντας ο σ. Κώστας μαζί με παλιούς και νέους συντρόφους δίνει τη μάχη για το στήσιμο της ΚΟ Λευκάδας, πλέον σε νόμιμες συνθήκες.

Συνεχίζει και σήμερα να συμμετέχει δραστήρια σε όλες τις υποχρεώσεις που έχει ως μέλος του ΚΚΕ. Κάθε Κυριακή συμμετέχει στο χωριό του στη διακίνηση του Ριζοσπάστη. Δίνει την πρώτη εβδομάδα κάθε μήνα αυξημένη την κομματική του συνδρομή, και γερό κομπόδεμα στις οικονομικές εξορμήσεις. Χαρακτηριστικό είναι ότι πληρώνει πάντα την κομματική του συνδρομή στην πρώτη ακριβώς κάθε μήνα – μην πεθάνω λέει, για να δικαιολογηθεί.

Συμμετέχει σε όλες τις συγκεντρώσεις του κόμματος και του κινήματος εντός και εκτός Λευκάδας: στο ΚΙΛΕΛΕΡ στη Λάρισα το Μάρτη, στα Γιάννενα τον Απρίλη για τη μη ιδιωτικοποίηση της γαλακτοβιομηχανίας Δωδώνη, στο Άκτιο στις αντιπολεμικές συγκεντρώσεις του κινήματος ειρήνης, στην αγωνιστική υποδοχή του Γιώργου Παπανδρέου στην Λευκάδα, ήταν μπροστά όταν επιτέθηκαν τα ΜΑΤ με τα κλομπ και τα δακρυγόνα και στις απεργιακές συγκεντρώσεις του ΠΑΜΕ και του ΕΚΛ.